

Тарасенко О.С.

*ад'юнкт кафедри національної
безпеки та протидії злочинності
Київського національного
університету внутрішніх справ*

ОСНОВНІ ЗЛОЧИНИ СФЕРИ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

В 90 роках ХХІ століття в Україні в наслідок політичних перетворень в Україні відбулася реформа соціально-економічних відносин в державі, відповідно і великим змінам піддалися земельні відносини. До раніше державної власності додалися ще й комунальна та приватна. Земельні ділянки стали об'єктом ринкових відносин, ціни на землю в Україні стрімко зростають. Особливо це стосується м. Києва та Київської області, АР Крим та курортів Карпат. Відповідно, й з'явилися особи, які намагаються здобути землю з мінімальними матеріальними затратами, що можливо, в більшості випадків, за допомогою неправомірних дій.

За даними ДДСБЕЗ МВС України злочини в сфері земельних ресурсів мають тенденцію до щорічного зростання. Опитування оперативних працівників й слідчих та вивчення судової практики дозволяє стверджувати, що виявлення, розкриття та розслідування зазначених злочинів є досить складним. Пояснюється це й відсутністю чіткого нормативного регулювання зазначеної сфери суспільних відносин, не кваліфікованістю працівників правоохоронних органів, які виявляють та розслідують злочини зазначеної категорії, наявністю зв'язків у злочинців в правоохоронних органах та органах державної влади, тощо.

Найрозповсюдженими злочинами сфери земельних відносин є:

- 1) зловживання голів міських, селищних, сільських рад при прийнятті рішень, що не належать до їх компетенції, а також підроблення за їх участі рішень сесій відповідних рад;
- 2) умисне заниження службовими особами орендної плати за землю;
- 3) зловживання посадових осіб органів місцевого самоврядування та державної влади при наданні дозволів на відведення земельних ділянок;
- 4) підготовка та надання службовими особами органів із землеустрою документів, які виносяться на розгляд сесій відповідних рад без зазначення існування обмежень та обтяжень стосовно використання та надання у власність земельних ділянок, що сприяє прийняттю незаконного рішення;
- 5) незаконне будівництво в прибережній зоні;
- 6) незаконне будівництво об'єктів на територіях природно-заповідного фонду;
- 7) незаконне надання фізичним та юридичним особами земель заповідного та рекреаційного призначення;
- 8) використання земельних ділянок не у відповідності з цільовим призначенням;
- 9) використання земель, що належить громадянам, які з певних причин не одержали сертифікатів на земельний пай, без укладення договорів оренди із селищними (сільськими) радами;
- 10) незаконне отримання земель шляхом оформлення права власності на об'єкти нерухомості, що знаходяться на земельній ділянці;
- 11) порушення вимог законодавства щодо розмежування компетенції місцевих рад і державних адміністрацій при вилученні та наданні земельних ділянок у власність чи оренду;
- 12) звільнення від сплати або заниження розрахунку втрат лісгосподарського та сільськогосподарського виробництва;
- 13) використання земельних ділянок нерационально або способами, які призводять до зниження родючості ґрунтів, їх хімічного і радіоактивного забруднення, погіршення екологічної обстановки тощо;
- 14) видача фіктивних документів на приватизацію земельних ділянок;
- 15) внесення осіб в списки для отримання акцій та внесення в списки пайовиків третіх осіб;
- 16) привласнення та розкрадання

приватизаційних земельних сертифікатів шляхом підробки документів працівниками управлінь (відділів) земельних ресурсів.

Отримати інформацію про вищеперелічені злочини, оперативні працівники підрозділів ДСБЕЗ, можуть при проведенні наступних дій: опрацюванні офіційних документів, що характеризують стан земельних відносин на території регіону (області, району, міста); вивченні прийнятих рішень сесій органів місцевого самоврядування влади та державної виконавчої влади, пов'язаних зі зміною категорії і цільового призначення земель, а також надання в оренду чи приватизацію землі, що включає в себе наявність заяви на виділення земельної ділянки йому у власність чи оренду, положення про перелік документів для одержання землі, журнал реєстрації заяв громадян на виділення землі, генплан або картографічний матеріал із зазначенням меж, рішення на попередній збір погоджувальних матеріалів щодо відведення земельної ділянки, рішення на надання дозволу на складання проекту землепорядкування з виділенням земельної ділянки, рішення про затвердження проекту землепорядкування з виділенням земельної ділянки із самим проектом землепорядкування; ознайомленні з інформацією стосовно включення до переліку суб'єктів, які мають право на пільги при сплаті орендної плати, тощо; аналізі матеріалів перевірок контролюючих органів про виявлені правопорушення у сфері земельних відносин та прийняті міри по їх усунення; проведенні оперативно-пошукових заходів на території обслуговування (перевірка оперативної та іншої інформації) тощо.

Знання зазначеного вище переліку злочинів, які вчиняються в сфері земельних відносин надає можливість оперативному працівникові встановити під які норми кримінального кодексу підпадають дії осіб, які вчиняють дані злочини та правильно змоделювати проведення перевірки з притягненням винних до кримінальної відповідальності.